

Célok és feladatok

„A latin nyelv tanítása során érvényesül a Nemzeti köznevelési törvénynek és NAT-nak az alapelve, amely az oktatás feladatát a nemzeti műveltség átadásában, az egyetemes kultúra közvetítésében, a szellemi-érzelmi fogékonyság és az erkölcsi érzék elmélyítésében jelöli meg. A latin nyelv tanulása közben változatos módon fejlődnek a tanuláshoz szükséges készségek, képességek, ismeretek és attitűdök. Ezek megalapozzák a tanulóknál a közjóra, a nemzeti és társadalmi összetartozásra való törekvést. A tanulók a római irodalommal való ismerkedés közben egyéni és közösségi célok összhangjával és feszültségével találkoznak, így az együttműködési formák keresése iránti igény is erősödik bennük. A szövegek megértéséhez szükséges önfegyelem és képzelőtehetség hat intellektuális érdeklődésük felkeltésére. Lehetőség nyílik arra, hogy az elsajátított tudás beépüljön énképükbe, fejlődjék önismeretük.

Latintanulással sokoldalúan lehet fejleszteni a tanulás képességet, fokozható a tanulás iránti motiváció, és mód nyílik különböző tanulási stratégiák elsajátítására. A pedagógusnak fel kell tárnia a tanulók előzetes ismereteit, és törekednie kell a belső motiváció megerősítésére is. Az egyénekhez alkalmazkodó differenciált módszerek segítenek az eltérő igényű tanulók fejlesztésében, motivációjuk megőrzésében. Ezek a módszerek a tehetséggondozásban is fontos szerepet játszanak.

A latin nyelvvel való foglalkozás fejleszti a tanulók anyanyelvi kommunikációs kompetenciáját a nyelvészeti fogalmak rendszerszerű használata, a szövegek többretegű jelentésének felfedezése, pontos és stílushű fordítások készítése révén.

A latin nyelv esetében az idegen nyelvi kompetenciát írott szövegek olvasásával és értelmezésével fejlesztjük. A latintanulásban nagy szerepe van a szövegszerkesztés logikai vizsgálatának. E tevékenység során megerősödnek a matematikaihoz hasonló logikai kompetenciák: az analízis és szintetizálás képesség, a fogalmakra épülő összefüggések keresése, az érvek láncolatának követése. Ezek segítik majd a tanulókat a jelenségek megértésében, a problémák megoldásában az élet különböző területein.

A latin nyelv tanulása során erősödik a környezettudatos és a társadalmi kérdések iránt felelősséget érző gondolkodás. A vidéki életvitel, a városi ház, a mezőgazdaság kultúrájának megismerése segít a munkaeszközök, a munkamódszerek, a munkaszervezés és a munka fontosságának megértésében. Az emberi kapcsolatok elemző értékelésével a tanuló mélyebben megérti a család társadalmi szerepét, illetve a családon belüli szerepeket, feladatokat. A tanuló a latin művelődéstörténet segítségével értelmezheti a szülői és gyermeki felelősség fogalmát, erősödhet benne a különböző generációk tagjai iránti tisztelet. A neveléssel, az iskolázás jellegzetességeivel, az iskoláztatás szakaszaival való foglalkozás során rávilágíthatunk a tanulás fontosságára.

A tanulók alaposabban megismerik a klasszikus műveltség és a mai európai kultúra közötti folyamatosságot, ennek közvetítő eszközeit, a művészetek és a tudományok hagyományőrző funkcióját. A művészetekkel mint az önismeret, önkifejezés eszközeivel való foglalkozás, segít az egyéniség kibontakoztatásában. Az ókori görögök és rómaiak tudatosan figyeltek testi egészségükre; e gondolatok művészi megformálásával ismerkedve fejlődhet a tanulók egészségtudatos gondolkodása. A logikus gondolkodás fejlesztése hozzájárul a digitális kompetencia fejlesztéséhez, pl.

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

az információ felismerésében, értékelésében, bemutatásában, a közvetített tartalmak kritikus és etikus használatában. Mód nyílik a digitális kompetencia közvetlen fejlesztésére is, ha a tanítás és a tanulás során felhasználjuk az internet által nyújtott lehetőségeket, pl. a megfelelő források keresésére, művelődéstörténeti anyagok online tanulmányozására és szótározáskor.

Mindezek a tartalmak és tevékenységek együttesen a szociális és állampolgári kompetencia, illetve a kezdeményezőképeség vonatkozásában is éreztetik fejlesztő hatásukat: a személyek és kultúrák közötti párbeszédre törekvésben, a különböző nézőpontok megértésében, az emberi jogok tiszteletében, a reális alapokon nyugvó nemzeti identitásban és az Európához való kötődésben, valamint a kreatív és innovatív problémamegoldó tevékenységben.

A szövegek feldolgozása során az esztétikai-művészeti tudatosság is fejlődik. A tanulók nyitottabbá válnak, képesek lesznek arra, hogy egyes műalkotásokat mélyebben megértsenek, önállóan feldolgozzanak. A művekben megjelenített témák, élethelyzetek, formai megoldások megvitatásával fejlődik esztétikai érzékük és szociális kompetenciájuk, erősödnek empatikus képességeik, fogékonyabbak lesznek a nemzeti és az európai kulturális örökség iránt, így az átlagosnál nagyobb beleélő képességre tehetnek szert.

Mindezek a célok és feladatok megkívánják a hatékony, önálló tanulás fejlesztését. Ennek elősegítése érdekében, illetve a NAT-tal és a latintanítás hazai hagyományaival összhangban a latin kerettanterv három tematikai egységre épül: grammatikai ismeretek, szövegfeldolgozás, műveltség.

A NAT az idegen nyelv tanulásának legfontosabb célját a kommunikatív kompetencia, ezen belül a nyelvi kompetencia fejlesztésében határozza meg. Tekintettel arra, hogy a latin nyelvet elsősorban írott szövegek olvasására és megértésére használják a tanulók, a nyelvi kompetenciák fejlesztésében kiemelt szerepet játszanak a *grammatikai ismeretek* a célrendszer meghatározásakor. A grammatikai tanulmányok célja a latin nyelv nyelvtanának megismertetése, a mondatelemzéshez szükséges nyelvészeti fogalmak kialakítása, valamint a grammatikai elemzőkészség fejlesztése.

A *szövegfeldolgozás* a NAT-ban „*szövegkompetencia és közvetítői készségnek*” nevezett kompetenciaterületet tartalmazza. Itt részletezzük a szövegértés fejlesztését szolgáló ismeretanyagot. Ennek az a célja, hogy fejlesszük az irodalmi művek befogadására való készséget a szövegek grammatikai és stilisztikai elemzésén keresztül.

A *műveltség* címet viselő tematikai egységbe kerül a NAT-ban „*célnyelvi műveltség, interkulturális kompetenciaként*” megjelölt terület. A NAT „*nevelési és tantárgy-integrációs lehetőségek kihasználása*”, illetve az *információs és kommunikációs technikák alkalmazásai képességének fejlesztése* néven említett fejlesztési területeket a kerettanterv a három felsorolt tematikai egység keretei között részletezi.

Egy órán belül általában mindhárom tematikai egység előfordul, ezért a tematikai egységenként feltüntetett óraszámok csak tájékoztató jellegűek. A kerettanterv a második idegen nyelv tanítására a NAT-ban megadott órászámmal összhangban, heti három órára készült. Ennek 90%-ában, tehát tanévenként 97 órában lehet feldolgozni a kerettantervben megjelenített tartalmat.

A kerettanterv több ponton (a grammatika, a szövegfeldolgozás és a művelődés terén is) csak példákat ad meg, így más órászám esetén és differenciált haladás esetén is jól használható.

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

A NAT szerint az élő idegen nyelvekre megfogalmazott közös referenciakeret párhuzamba állítható a latin kimeneti követelményekkel, de még nem adaptálták a nemzetközi referenciakeret összes szintjét a latin nyelvre. A kerettanterv B1 szintre, illetve annál kicsivel magasabb szintre készült, de a hazai latintanítás hagyományaihoz híven lehetőséget kínál arra, hogy a tanulók az adott időkeretben ennél magasabb szintre is eljuthassanak.”

	10. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Latin nyelv	A2	B1

Szükséges tanulói segédletek

9. évf. latin tankönyv
10. évf. latin tankönyv, latin-magyar középszótár
11. évf. latin tankönyv, latin-magyar középszótár, latin nyelvtankönyv
12. évf. latin tankönyv, latin-magyar középszótár, latin nyelvtankönyv

A tanulói munka értékelése

röpdolgozatok: szavak, nyelvtan, kultúrtörténet
felelés: ismert szöveg fordítása nyelvtani elemzéssel, memoriter
évi 3 fordítás-dolgozat

Óraszámok és választott kerettantervek

évfolyam	9.	10.	11.	12.
évfolyam- bontott	<u>3 óra</u>	<u>3 óra</u>	<u>4 óra</u>	<u>3 óra</u>
fakultáció (ráfejelős)	=	=	<u>2 óra</u>	<u>2 óra</u>

Helyi tanterv

9. évfolyam

Éves óraszám: 108 óra (36 x 3)

1. Témakör címe Grammatika	Óraszám: 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„A latin kiejtés szabályainak elsajátítása (a hosszúságok és hangsúlyok biztos alkalmazása, hangos olvasás a hagyományos magyarországi ejtés szerint, diktálás utáni írás). Az esetek és alapfunkcióik (a magyar nyelvi és az élő idegen nyelvi párhuzamok feldolgozása, pl. szövegkiegészítéssel). Az I-V. declinációs főnevek, az I-II-III. declinációs melléknevek szótári alakja, ragozása (a párhuzamok és kivételek felfedezése táblázatok alkalmazásával, jelzős szerkezet, birtokviszony). A locativus és a vocativus (helység- és személynevek keresése). A melléknév- és főnévgyezetetés (a melléknév és a főnév sorrendje, párhuzamos ragozásuk gyakorlása pl. ragozás szóban, írásban, hiányos szerkesztéssel). A melléknevek fokozása, az adverbium képzése és fokozása (a kivételek fontosságának rögzítése). A névmások rendszerbe foglalása: személyes, birtokos, visszaható, a vonatkozó névmás, a fontosabb mutató névmások (a ragozási sajátosságok, párhuzamok rögzítése). A tő- és sorszámnevek 1-20-ig (a melléknévragozás és a névmási ragozás jegyeinek felfedezése). A leggyakoribb praepositiók, módosítószavak, kötőszavak felismerése.” A coniugatiók rendszeréből az activum. „Az interaktív tábla alkalmazása pl. táblázatba rendezés, az alaktan játékos tanítása.”	„Magyar nyelv és irodalom; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: Párhuzamok (pl. a nyelvi jelek rendszere, írásjelek, szóelemek, hangok, névmások rendszere, szófajok rendszere, igeképzés). A latin az európai kulturális örökség fontos eleme. A latin Magyarországon államnyelv 1844-ig. <i>Idegen nyelvek:</i> Hasonló szerkesztési, grammatikai rendszer (pl. praepositiók rendszere) Párhuzamok pl. a főnévragozásban, a számnevekben. <i>Informatika:</i> Tartalmak keresése az interneten.”

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

2. Témakör címe Szövegfeldolgozás	Óraszám 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„Egyszerűbb olvasmányok, szerkesztett szövegek megfelelő hangsúllyal és helyes kiejtéssel történő olvasása (pl. mitológiai témák, a görög és római hétköznapiak és ünnepek világa, ókori és magyar történelmi hősök stb.) Szentenciák, szállóigék és néhány hosszabb memoriter megtanulása (pl. Pater Noster, versek, versrészletek). A tanult szövegek megértéséhez szükséges szavak (legalább 250 szó) fokozatos elsajátítása és gyakorlása, a kötőszavak pontos jelentésbeli és használata tanári segítséggel. A fordítástechnika fokozatos elsajátítása latinról magyar nyelvre fordítással és néhány mondat magyarról latin nyelvre fordításának gyakorlásával. Néhány memoriter elsajátítása és értő előadása; ismerkedés memoriterek tanulási stratégiáival (pl. szentenciák, szállóigék, Pater Noster, versek, versrészletek). Az antik nevek mai azonosítása, az ókori világ helyszíneinek felismerése a térképen.”	„<i>Magyar nyelv és irodalom</i>: A magyar nyelvben használt latin és görög eredetű szavak felismerése; latin vagy görög eredetű szavak a média nyelvében. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: a fordítás során előkerülő ismeretek felelevenítése. <i>Földrajz</i>: Topográfiai ismeretek. <i>Fizika; biológia-egészségtan</i>: A tartalomhoz kapcsolódó szakkifejezések, személyiségek. Néhány orvosi latin szakkifejezés (pl. testrészek). <i>Idegen nyelvek</i>: a szövegben használt szavak, kifejezések más nyelvekben.

3. Témakör címe Művelődés	Óraszám: 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„A latin használatának időbeli és térbeli kiterjedése és mai szerepe (a szövegekben előforduló továbbélő szavak, kifejezések kiemelése). Az ókori görögök és rómaiak életmódjának néhány sajátossága (az alábbi témakörök a használt tankönyvek függvényében változhatnak).	„<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: Az emberiség történetének főbb korszakai; az ókori görög kultúra korszakai; alapvető információk görög és római istenekről. <i>Vizuális kultúra</i>: a feldolgozott témák megjelenítése az európai művészetben. <i>Ének-zene</i>: a szövegekben előforduló hangszerek; a szövegekhez kapcsoló zeneművek. <i>Informatika</i>: keresés az interneten.”

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

Az ókori Róma vallási élete (pl. a jóslás szerepe, papi testületek). Mondák a rómaiak eredetéről, Róma alapítása, római hősök. A köztársaságkori Róma államszervezete. Róma városának sajátosságai, látványosságok, a római ház, a római építészet jellegzetességei. A római időszámítás. Család, iskola és etikai alapértékek az ókori Rómában.”	

A továbbhaladás feltétele

„A tanulók legyenek képesek felismerni és felhasználni a latin nyelv legfontosabb alaktani jellegzetességeit. Legyenek képesek az egyszerű értelmezésére. Tudjanak ismert latin szöveget helyes intonációval felolvasni. Legyenek képesek ismeretlen nyelvtani elemeket nem tartalmazó mondatok készségi szintű elemzésére és magyarra fordítására tanári segítséggel vagy kommentárral, az alapszókincs megfelelő elsajátítása mellett. Tudjanak memoriterek felidézni és egyszerű latin mondatokat önállóan megalkotni.

A tanulók rendelkezzenek alapvető információkkal a görög és a római kultúra kapcsolatáról, életmódjukról.”

10. évfolyam

Éves óraszám: 108 óra (36 x 3)

1. Témakör címe Grammatika	Óraszám: 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
A coniugatiók rendszeréből a passivum. „Az igenevek közül a participiumok, az infinitivusok mondattani szerepének magyarázata. A szövegekben előforduló esztani jelenségek értelmezése.	„Magyar nyelv és irodalom; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: A latin az európai kulturális örökség fontos eleme. A latin Magyarországon államnyelv 1844-ig. <i>Idegen nyelvek: Hasonló szerkesztési,</i>

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

Az appositio praedicativa és az attributum praedicativum funkciója a mondat szerkesztésben. A szövegekben előforduló rendhagyó igealakok (a rendhagyó és a szabályos alakok párhuzama). A szenvedő szerkezet felismerése és fordítása mondatok elemzése révén (a szó szerinti és a magyaros fordítás párhuzamos gyakorlása). A mondatrövidítő szerkezetek (nominativus cum infinitivo, accusativus cum infinitivo, ablativus absolutus, participium coniunctum) fő szerkezeti elemeinek felismerése mondatelemzéssel. Ismerkedés a consecutio temporum szabályaival. A szövegekben előforduló alá- és mellérendelő mondatok, kötőszavak felismerése, elemzése (a mondatok értelmezése tanári segítséggel, ágrajz készítése). Latin-magyar középszótár, internetes szótárak használata tanári irányítással, szófajok keresése, a szavak grammatikai szempontú csoportosítása (etimológia, szócsalád, tematikai szócsoporthoz tartozó idegen nyelvi párhuzamok felkutatása). A grammatika tárgykörébe tartozó tartalmak keresése az interneten.”	grammatikai rendszer (pl. participiumok) Párhuzamok pl. a passzív szerkezetben, a mondatrövidítő szerkezetekben. <i>Informatika:</i> Tartalmak keresése az interneten. Az interaktív tábla alkalmazása. Elektronikus szótárak.”

2. Témakör címe Szövegfeldolgozás	Óraszám 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények „Phaedrus állatmeséi közül 2-3 megismerése, Szemelvények Plautus komédiáiból, Szemelvények Catullus költészetéből, Szemelvények Livius Ab urbe condita című művéből, A verselés szerepe, versek olvasása a szótagok hosszának kiemelésével (skandálás). A metrumolvasás szabályainak (pl. elisio) egyre önállóbb alkalmazása (egyéni és közös olvasás, hanganyagok felhasználása). A grammatika, a fordítási készség és a skandálás	Lehetséges kapcsolódási pontok „<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A magyar nyelvben használt latin és görög eredetű szavak felismerése; latin vagy görög eredetű szavak a média nyelvében. Az időmértékes verselés alapelvei, példái a magyar költészetből. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a fordítás során előkerülő ismeretek felelevenítése. <i>Földrajz:</i> Topográfiai ismeretek. <i>Fizika; biológia-egészségtan:</i> A tartalomhoz kapcsolódó szakkifejezések, személyiségek.

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

gyakorlása Ovidiustól származó szemelvényekkel, A fordítási készség fejlesztése római prózáiróktól származó könnyített szövegrészekkel, megfelelő kommentárral, Feliratos emlékek olvasása (a tájékozódás szintjén). Latin-magyar középszótár, internetes szótárak használata tanári irányítással, szócikkek feldolgozása, szófajok keresése, a szavak csoportosítása (etimológia, szócsalád, tematikai szócsoporthoz, idegen nyelvi párhuzamok felkutatása). A tanult szövegek megértéséhez szükséges szavak (legalább 250 szó) fokozatos elsajátítása és gyakorlása, a kötőszavak pontos jelentésbeli és használata tanári segítséggel. A fordítástechnika fokozatos elsajátítása latinról magyar nyelvre fordítással és néhány mondat magyarról latin nyelvre fordításának gyakorlásával. Néhány memoriter elsajátítása és értő előadása; ismerkedés memoriterek tanulási stratégiáival (pl. versek, versrészletek). A jogi és az egyházi latin néhány szakkifejezése. Az antik nevek mai azonosítása, az ókori világ helyszíneinek felismerése a térképen. Néhány hosszabb memoriter megtanulása (pl. versek, versrészletek)."	Néhány orvosi latin szakkifejezés (pl. testrészek). <i>Idegen nyelvek:</i> a szövegben használt szavak, kifejezések más nyelvekben. <i>Informatika:</i> interneten elérhető szótárak, internetes szövegkiadások keresése és felhasználása."

3. Témakör címe	Óraszám:
Művelődés	36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„A latin használatának időbeli és térbeli kiterjedése és mai szerepe (a szövegekben előforduló továbbélő szavak, kifejezések kiemelése). A római komédia az európai	„<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az irodalomórákon megismert antik szerzők tevékenysége, állatmesék az európai irodalomban; mondák, legendák, mítoszok, mitológiai történetek a magyar irodalom órákon. Műfajok az ókori görög

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

művelődéstörténetben (a görög újkomédia hatása Plautusra, Plautus művészete és utóélete). Catullus költészete (a szerelmi szenvedély Catallusnál, Sappho és Catullus, Catullus néhány verse több fordításban). Titus Livius történeti munkájából származó szemelvények feldolgozása (római hősök és Róma történetének sajátos ábrázolása, a szerző utóélete)."	irodalomban. Molière alkotásai. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a római történelem a kezdetektől Augustus koráig. <i>Vizuális kultúra:</i> a feldolgozott témák megjelenítése az európai művészetben. <i>Ének-zene:</i> a szövegekben előforduló hangszerek; a szövegekhez kapcsoló zeneművek. <i>Informatika:</i> keresés az interneten."

A továbbhaladás feltétele

„A tanulók legyenek képesek felismerni és felhasználni a latin nyelv legfontosabb alaktani jellegzetességeit, ismerjék fel az igeneveket és a mondatrövidítő szerkezeteket, valamint legyenek képesek az egyszerű és összetett mondatok értelmezésére.

Tudjanak ismert latin szöveget helyes intonációval, verses szöveget a megfelelő időmérték szerint felolvasni. Legyenek képesek ismeretlen nyelvtani elemeket nem tartalmazó mondatok készségi szintű elemzésére és magyarra fordítására tanári segítséggel vagy kommentárral, az alapszókinccs megfelelő elsajátítása mellett. Tudjanak memoriterek felidézni és egyszerű latin mondatokat önállóan megalkotni.

A tanulók rendelkezzenek alapvető információkkal a görög és a római kultúra kapcsolatáról, életmódjáról. Legyenek képesek több szempontból elemezni az olvasott rövidebb műveket vagy hosszabb alkotásokból vett részleteket (pl. szerzői szándék, stilisztikai elemek, az alkotás utóélete, személyes vélemény szerint). Alkossanak képet a tárgyalt szerzők műveinek az európai és a magyar művelődésre gyakorolt hatásáról."

11. évfolyam

Éves óraszám: 142 óra (36 x 4)

1. Témakör címe Grammatika	Óraszám: 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

„Ismerkedés a restituált ejtéssel. A deponens és semideponens igék (az igék kettőssége – a szabályos ige szenvedő alakjával történő párhuzamba állítása révén). A rendhagyó igék (sum, possum, volo, nolo, malo, fero) feldolgozása táblázatba rendezés segítségével. Az I. imperativus passivi, a II. imperativus és a supinumok mondattani szerepének magyarázata (a fordítások sokszínűségének bizonyítása, pl. célhatározás, tekintethatározó). A gerundium, a gerundivum és a gerundivumos szerkezet mondattani szerepe (pl. gerundivumos szerkezet átalakítása tárggyal álló gerundiummá és viszont). A coniugatio periphrastica (két eddig különálló nyelvtan összekapcsolása, a kellés kifejezési módjainak gyakorlása). A passivum – a szenvedő szerkezet szerkesztése (mondatok átalakítása: activ-passiv, passiv-activ). A mondatrövidítő szerkezetek (nominativus cum infinitivo, accusativus cum infinitivo, ablativus absolutus, participium coniunctum, ablativus absolutus mancus) transzformálása egyszerű példákon. A consecutio temporum szabályainak alkalmazása (a szabályok elemzése latin mondatokban, egyszerű, hiányos mondatok megoldása). A szövegekben előforduló egyszerű és összetett (alá- és mellérendelő mondatok) mondatok, kötőszavak rendszerezése (egyszerű mondatok, ún. mintamondat modellek fordítása). Az esettani jelenségek kibővítése (a gyakoribb esetek ismert szövegekben történő felismerése és fordítása).	„Magyar nyelv és irodalom: Nyelvtani párhuzamok (pl. igenevek szerepe, mellérendelés és alárendelés). Szavak eredete, párhuzamok keresése a szavak jelentésében. <i>Idegen nyelvek:</i> Hasonló szerkesztési, grammatikai rendszer (pl. gerundium). Párhuzamok a passzív és a mondatrövidítő szerkezetekben (pl. accusativus cum infinitivo). <i>Informatika:</i> Tartalmak keresése az interneten. Az interaktív tábla alkalmazása. Elektronikus szótárhasználat.”

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

A szóképzés formái, gyakorlata (az ige-, főnév-, melléknévképzők, képzett szavak keresése). Latin-magyar középszótár használata, tanári irányítás nélkül közepes nehézségű szövegek fordítása. Internetes szótárak segítségével transzformációs feladatok elvégzése.”	

2. Témakör címe Szövegfeldolgozás	Óraszám 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„Szemelvények Iulius Caesar műveiből, Hosszabb szemelvények Vergilius Aeneiséből, Válogatás Vergilius Georgica és Eclogae című műveiből, Ismerkedés Cicero műveivel a fordítási készség fejlesztésére, kommentárral ellátott és kommentár nélküli szövegek segítségével, Szemelvények Petronius Satyricon című regényéből, Válogatás Martialis epigrammáiból, Ókeresztény szerzők szövegei, A stilisztikai ismeretek rendszerezése, Latin nyelvű felíratok – az ókortól napjainkig, különös tekintettel Pannoniára. Rövid szemelvények középkori himnuszokból és krónikákból, reneszánsz költőktől humanista történetíróktól, A szövegelemző és fordítási készség további fejlesztésére ismert és kommentár nélküli szövegeken. A szójegyzék szavainak – legalább 250 szó évente – folyamatos elsajátítása. A fordítástechnika fejlesztése ismert és kommentár nélküli szövegeken változatos módszerekkel (pl. dialógus, konstruálás, Rosenthal, mondatelemző ágrajz, a szöveg művészi tagolásának áttekintése, transzformációs gyakorlatok). A magyarról latin nyelvre történő fordítás gyakorlása néhány mondat fordításával. A megismert szerzők műveiből hosszabb verses és prózai szövegek memoriterként való megtanulása, azok rendszeres felelevenítése.	„Magyar nyelv és irodalom: Stílus és mondanivaló kapcsolata. A műfordítás problémái. <i>Idegen nyelvek:</i> szavak, kifejezések továbbélése, leánynyelvek szóhasználata. <i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> az orvosi latin nyelv egyszerűbb, általános kifejezései, a természettel kapcsolatos szavak, kifejezések. <i>Ének-zene:</i> zeneművek hallgatása. <i>Informatika:</i> Az interneten elérhető különféle elektronikus szótárak használata. Az internetes szótárak iránti kritikus attitűd kialakítása; IKT használata.”

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

Stíluselemzés, a szöveg művészi tagolásának áttekintése. Szállóige kvíz, e-latin használata IKT segítségével. Szövegelemző, fordítást segítő gyakorlatok az IKT segítségével. Latin szerzők műveinek keresése e-könyvtárakban. Hírek latinul. Latin nyelvű folyóiratok. Az olvasott szövegekhez kapcsolódó zeneművek megismerése (pl. IKT hozzáféréssel). A bilinguis szövegek fordítástechnikája, szövegértelmezési sajátosságai az ismerkedés szintjén. A műfordítás problémái és sajátossága.”	

3. Témakör címe Művelődés	Óraszám: 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„Iulius Caesar műveiből származó szemelvény feldolgozása politikai pályafutásának és nézeteinek elemzésével. Vergilius műveiből származó szemelvények sokoldalú feldolgozása (Dido és Aeneas kapcsolata, a túlvilághit az Aeneisben, az Aeneis esztétikai értékei, Orpheus mítosza Vergiliusnál, az eclogák értékelése). Cicero beszédeiből, leveleiből és filozófiai műveiből származó szemelvények feldolgozása (a szerző pályafutásának, filozófiai és etikai nézeteinek értékelése, utóéletének jelentősége). Ovidius műveiből származó szemelvények feldolgozása (viszonya a hatalomhoz, görög és római mítoszok feldolgozása, költői bravúrok a verseiben, a költő utóélete).	„Magyar nyelv és irodalom: Műfajok az ókori görög irodalomban. Vers- és prózaelemzés, irodalmi alkotások befogadása. Radnóti eklogái. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Európai és magyar művelődéstörténet a középkortól napjainkig. <i>Vizuális kultúra:</i> a feldolgozott témák megjelenítése az európai művészetben; Pompei művészete. <i>Informatika:</i> tartalom keresése az interneten; internetes szótárak használata; az IKT használata.”

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

Petronius Satyricon c. regényéből származó szemelvény feldolgozása (az ókori regény, Petronius stílusa). Martialis epigrammái (görög előzmények, Martialis jelentősége az epigramma történetében). Pannoniából származó feliratos emlékek (Pannonia sajátosságai, az ókori Pannonia emlékei mai múzeumokban). Az ókeresztény irodalom (a latin liturgia, Aurelius Augustinus jelentősége az európai vallás- és művelődéstörténetben). A magyarországi latinság (középkori költemények és Janus Pannonius versei, oklevelekből és történeti művekből vett részletek elemzése, a latin nyelv változása az olvasott részletek tükrében). Témához kapcsolódó 3D-s rekonstrukciók, filmek, ismeretterjesztő anyagok megtekintése.”	

36 óra gyakorlás

A továbbhaladás feltétele

„A tanulók legyenek képesek ismert latin szöveg szókészletének és nyelvtani elemeinek felismerésére és magyarázatára. Váljanak képessé ismeretlen szövegben található alaktani, mondattani és szövegszerkesztési jelenségek felismerésére és magyarázatára, majd fordítására. Ismerjék a szóképzés logikai rendszerét.

A tanulók tudjanak megfelelő időmérték szerint felolvasni ismert prózai és verses szöveget, ismerjék fel és magyarázzák meg a szöveg szókészletének és szerkesztésének jellegzetességeit. Legyenek képesek szótárt használva ismeretlen latin szöveget jó magyarsággal lefordítani.

A tanulók legyenek képesek több szempontból elemezni az olvasott rövidebb műveket, és a hosszabb alkotásokból vett részleteket. Tudják rendszerezni, értelmezni és értékelni a szövegek tartalmi hangsúlyait, főbb információit. A tanulók törekedjenek a római irodalom értékeinek megbecslésére, az európai és a magyar hagyományok tiszteletére.”

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

12. évfolyam

Éves óraszám: 108 óra (36 x 3)

1. Témakör címe Grammatika	Óraszám: 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„A tiltás gazdag kifejezési formái (gyűjtés olvasmányokból). A coniunctivusok önálló használata. (pl. hortativus, optativus, dubitativus). A főmondati és a mellékmondati coniunctivusok szerepének megkülönböztetése. Az oratio recta és obliqua értelmezése (párhuzam az élő idegen nyelvekkel). Az ezüstkori és az egyházi latin nyelv sajátosságai (a stílári jegyek elkülönítése szövegekben).”	„Magyar nyelv és irodalom: Nyelvtani párhuzamok (pl. igenevek szerepe, mellérendelés és alárendelés). Az egyházi latin nyelv szerepe. Szavak eredete, párhuzamok keresése a szavak jelentésében. <i>Idegen nyelvek:</i> Hasonló szerkesztési, grammatikai rendszer (pl. gerundium, oratio obliqua). Párhuzamok a passzív és a mondatrövidítő szerkezetekben (pl. accusativus cum infinitivo). <i>Informatika:</i> Tartalmak keresése az interneten. Az interaktív tábla alkalmazása. Elektronikus szótárhasználat.”

2. Témakör címe Szövegfeldolgozás	Óraszám 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„Lucretius költészete, Válogatás Horatius ódáiból, leveleiből, egyéb alkotásaiból, Részletek Seneca műveiből, Szemelvények Plinius Minor leveleiből, Részletek Tacitus műveiből A stilisztikai-verstani ismeretek rendszerezése (verslábak, metrumok, strófaszerkezetek). A gyakoribb strófák felismerése, s a metrumolvasás szabályainak alkalmazásával történő felolvasása. A szövegelemző és fordítási készség további fejlesztésére ismert és kommentár nélküli szövegeken. A szójegyzék szavainak – legalább 250 szó évente – folyamatos elsajátítása. A fordítástechnika fejlesztése ismert és kommentár nélküli szövegeken változatos módszerekkel (pl. dialógus, konstruálás,	„Magyar nyelv és irodalom: Stílus és mondanivaló kapcsolata. Verslábak, strófaszerkezetek, a műfordítás problémái. <i>Idegen nyelvek:</i> szavak, kifejezések továbbélése, leánynyelvek szóhasználata. <i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> az orvosi latin nyelv egyszerűbb, általános kifejezései, a természettel kapcsolatos szavak, kifejezések. <i>Ének-zene:</i> zeneművek hallgatása.

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

Rosenthal, mondatelemző ágrajz, a szöveg művészi tagolásának áttekintése, transzformációs gyakorlatok). A magyarról latin nyelvre történő fordítás gyakorlása néhány mondat fordításával. A megismert szerzők műveiből hosszabb verses és prózai szövegek memoriterként való megtanulása, azok rendszeres felelevenítése. Stíluselemzés, a szöveg művészi tagolásának áttekintése. A stilisztikai – verstani ismeretek (verslábak, metrumok, strófaszerkezetek) rendszerezése. A megismert metrumok és strófák felismerése, és az ismeretek alkalmazása költemények olvasásánál. Szállóige kvíz, e-latin használata IKT segítségével. Szövegelemző, fordítást segítő gyakorlatok az IKT segítségével. Latin szerzők műveinek keresése e-könyvtárakban. Hírek latinul. Latin nyelvű folyóiratok. Az olvasott szövegekhez kapcsolódó zeneművek megismerése (pl. IKT hozzáféréssel). A bilinguis szövegek fordítástechnikája, szövegértelmezési sajátosságai az ismerkedés szintjén. A műfordítás problémái és sajátossága.”	<i>Informatika:</i> Az interneten elérhető különféle elektronikus szótárak használata. Az internetes szótárak iránti kritikus attitűd kialakítása; IKT használata.”

3. Témakör címe Művelődés	Óraszám: 36 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
„Lucretius költészete (Epikurosz és Lucretius, Lucretius költészetének jellemzői, Lucretius hatása). Horatius költeményeinek feldolgozása (pályafutásának sajátosságai, filozófiai nézeteinek megjelenítése költeményeiben, alkotásainak esztétikai értékei, a szerző utóélete,	„<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Műfajok az ókori görög irodalomban. Vers- és prózaelemzés, irodalmi alkotások befogadása. Berzsenyi és Horatius; Babits és Horatius. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i>

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

műfordítási problémák). Seneca értelmezése (a sztoikus filozófia, Seneca sajátos stílusa, életének megítélése, utóélete). Szemelvények Plinius Minor leveleiből (a kor tükröződése a szerző írásaiban, az irodalmi levél műfaja). Tacitus történeti műveiből származó szemelvény olvasása (műveinek értéke, a szerző utóélete). Témához kapcsolódó 3D-s rekonstrukciók, filmek, ismeretterjesztő anyagok megtekintése.”	<i>ismeretek:</i> Római történelem Augustus korától a Nyugat-Római Birodalom bukásáig. <i>Filozófia:</i> görög filozófiai problémák római szerzőknél. <i>Vizuális kultúra:</i> a feldolgozott témák megjelenítése az európai művészetben; Pompei művészete. <i>Fizika:</i> atomelmélet, geocentrikus és heliocentrikus világkép. <i>Informatika:</i> tartalom keresése az interneten; internetes szótárak használata; az IKT használata.”

A továbbhaladás feltétele

„A tanulók legyenek képesek ismert latin szöveg szókészletének és nyelvtani elemeinek felismerésére és magyarázatára. Váljanak képessé ismeretlen szövegben található alaktani, mondattani és szövegszerkesztési jelenségek felismerésére és magyarázatára, majd fordítására. Ismerjék a szóképzés logikai rendszerét.

A tanulók tudjanak megfelelő időmérték szerint felolvasni ismert prózai és verses szöveget, ismerjék fel és magyarázzák meg a szöveg szókészletének és szerkesztésének jellegzetességeit. Legyenek képesek szótárt használva ismeretlen latin szöveget jó magyarsággal lefordítani.

A tanulók legyenek képesek több szempontból elemezni az olvasott rövidebb műveket, és a hosszabb alkotásokból vett részletet. Tudják rendszerezni, értelmezni és értékelni a szövegek tartalmi hangsúlyait, főbb információit. A tanulók törekedjenek a római irodalom értékeinek megbecslésére, az európai és a magyar hagyományok tiszteletére.”

11. évfolyam fakultáció

Cél: felkészülés az emelt szintű érettségire

Éves óraszám: 72 óra (36 x 2)

1. Témakör címe Grammatika	Óraszám: 30 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
Grammatikai ismeretek ismétlése, összefoglalása	

A LATIN NYELV 4 ÉVFOLYAMOS HELYI TANTERVE

2. Témakör címe Szövegfeldolgozás	Óraszám: 30 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
A fordítás gyakorlása	
3. Témakör címe Művelődéstörténet	Óraszám: 12 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
A kultúrtörténeti ismeretek ismétlése, összefoglalása	

12. évfolyam fakultáció

Cél: felkészülés az emelt szintű érettségire

Éves óraszám: 72 óra (36 x 2)

1. Témakör címe Grammatika	Óraszám: 30 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
Grammatikai ismeretek ismétlése, összefoglalása	
2. Témakör címe Szövegfeldolgozás	Óraszám: 30 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
A fordítás gyakorlása	
3. Témakör címe Művelődéstörténet	Óraszám: 12 óra
Ismeretek, fejlesztési követelmények	Lehetséges kapcsolódási pontok
A kultúrtörténeti ismeretek ismétlése, összefoglalása	